

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської
науково-практичної інтернет-конференції
здобувачів вищої освіти та молодих учених**

«ІННОВАЦІЇ У САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ»

26 жовтня 2022 року

Біла Церква
2022

1

УДК 712.4

Інновації у садово-парковому господарстві України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (Біла Церква, 26 жовтня 2022 р .). – Біла Церква: БНАУ, 2022. – 31 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук
Марченко А.Б., д-р с.-г. наук
Варченко О.М., д-р екон. наук
Хахула В.С., канд. с.-г. наук
Роговський С.В., канд. с.-г. наук
Крупа Н.М., канд. біол. наук

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

©БНАУ

УДК 635.922

ОСАУЛЕНКО І.М., магістрантка
Науковий керівник – **ОЛЕШКО О.Г.**, канд. с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ *HOSTA* TRAITT НА МІСЬКИХ ОБ'ЄКТАХ ЛАНДШАФТНОЇ АРХІТЕКТУРИ

Проаналізовано видовий і сортовий склад представників роду *Hosta*, що зростають на садово-паркових об'єктах м. Біла Церква і колекційних розсадниках Білоцерківщини. Досліджено морфологічні та декоративні характеристики хост та їх роль у садово-паркових ландшафтах. На основі проведеного аналізу запропоновано проекти квітників, що включають досліджений асортимент сучасних і видекоративних культиварів хост, придатних для вирощування в умовах м. Біла Церква.

Ключові слова: рід *Hosta*, декоративно-листяні рослини, сорти хост, морфологічні та декоративні ознаки, міські об'єкти ландшафтної архітектури.

Останній час у міському озелененні достатньо популярні трав'янисті багаторічники із гарними за формою і забарвленням листками, серед яких важливе

місце займають види і сорти із роду хоста (*Hosta* Tratt.). Хости цінуються за високу декоративність, невибагливість та довговічність у різних садово-паркових насадженнях, вони є основою асортимента тінелюбних і тіневитривалих рослин для озеленення в містах.

Рід *Hosta* нараховує 40 видів понад 6000 сортів хост [1]. Це інтродуценти, які природно зростають у Китаї, Японії, Кореї, на Курильських островах [2]. Світовий досвід інтродукції, селекції і культивування представників роду *Hosta* забезпечив наявний сучасний широкий асортимент видів і сортів хост з широким спектром морфологічних ознак і біологічних особливостей. Урахування основних рис декоративності і відношення до рівня інсоляції дозволяє раціонально використовувати хости як декоративно-листяні рослини для оформлення садово паркових об'єктів. і створювати економічно вигідні насадження, які характеризуються високою декоративністю [3, 4].

Сучасні сорти вражають своїм розмаїттям за розмірами рослин, текстурою та кольором листків, за кольором, формою та розмірами квіток, строками цвітіння [1, 8]. Хости використовують для солітерних посадок, в клумбах, рабатках, бордюрах, міксбордерах, куртинами на газонах, а також біля водойм і на кам'янистих гірках [5]

Метою роботи є дослідження морфологічних та декоративних особливостей представників роду *Hosta* Tratt та розробка практичних рекомендацій їх використання на міських об'єктах ландшафтної архітектури.

На території України колекції хост є в ряді ботанічних садів і дендропарків [3]. Проте у паркових культурфітоценозах і на міських садово-паркових об'єктах асортимент тіньолюбних інтродуцентів з роду *Hosta* є обмеженим і потребує розширення [4]. Досвід інтродукції цієї культури є шляхом до розширення асортименту роду *Hosta* хост в міських насадженнях і покращенню естетичних та санітарно-гігієнічних властивостей рослинних композицій в урбаністичному середовищі.

Достатньо велика колекція хост створена у ПП «Ліріс» (с. Чмирівка Білоцерківського району), позитивний досвід підприємства з розмноження і

1

8

Бі

ло

це

реалізації рослин хости говорить про конкурентоздатність цієї культури на ринку декоративних рослин і постійно зростаючий попит.

У результаті обстеження садово-паркових об'єктів міста Біла Церква виявлено, що на міських об'єктах асортимент хост достатньо вузький, переважно використовуються рослини х. ланцетолистої, х. подорожникової, х. Форчуна у вигляді бордюрів, у складі клумб, міксбордерів і рокаріїв. У насадженнях загального користування майже не виявлено сортових рослин з високими декоративними якостями.

У результаті визначення видового і сортового складу представників роду *Hosta*, що зростають на садово-паркових об'єктах м. Біла Церква і колекційний розсадниках Білоцерківщини, нами визначено 65 таксонів хост, що заслуговують на широке впровадження в міське озеленення у зоні Центрального Лісостепу:

X. Зібольда (*Hosta sieboldiana*) та її сорти 'Elegans', 'Frances Williams', 'Great Expectations', 'August Moon', 'Paul's Glory', 'Northern Exposure';

X. Форчуна (*Hosta fortunei*), сорти 'Albopicta', 'Aureomarginata', 'Francee', 'Fringe

Benefit', 'Oriana', 'Patriot', 'Gold Standart';

X. альпіна (*Hosta fortunei alpinus*) 'Variegatum';

X. подорожникова (*H. plantaginea*) 'Grandiflora';

X. подорожникова (*H. plantaginea* –hybride) 'Honey Bees', 'Royal Standart', 'Emily Dickinson', 'Pacific Blue Edger', 'Fragrant Bouquet', 'Ryans Bic One', 'Joseph'; X. ланцетолиста (*H. lancifolia*) 'Blue Diamond', 'June';

X. тардіана (*Hosta tardiana*) ;

X. токудама (*Hosta tokudama*) 'Bringt Lights', 'Flavocircinalis', 'Abiqua Drinking Gourd', 'Wide Brim';

X. накаяна (*H.nakaiana-hybrida*) 'Golden Tiara';

X. гібридна (*Hosta Hybrida*) 'Blue Chadows', 'Birchwood Parky ', 'Big Dedi', 'Blue Angel', 'Blue Umbrellas', 'Bold Edger', 'Brim Cup', 'Canadian Blue', 'Crusader', 'Devon Green', 'El Nino', 'Patriot', 'Revolution', 'Green Gold', 'Stiletto', 'Lakeside Cupsak', 'Mama Mia', 'Pilgrim', 'Samurai', 'September Sun', 'Grand Tiara', 'Blue Wedgwood', 'Cherry Berry', 'Independence', 'Inniswood', 'Abiqua Drinking Gourd', 'Antioch', 'Sum It ', 'Sum and Substance', 'Thunderbolt', 'True Blue', 'Twilight', 'Winfield Blue', 'Christmas Tree'; X. хвиляста (*Hosta undulata*) 'Albomarginata';

X. пухирчата (*Hosta ventricosa*) 'Fragrant Blue', 'Zounds'.

Класифікація за морфологічними ознаками є найбільш зручною для визначення їх декоративних ознак та використання в озелененні. Відомі дослідники хост П. Аден та Д. Гренфелл виділяють групи рослин за такими ознаками, як: розмір куща, форма, колір, величина, текстура листків, форма квіток та ін [6].

Хіміна Н.І. стверджує, що габітус рослини, його зовнішній вигляд важливі для правильного вибору місця посадки, найбільш вигідного розташування його в квітнику. Згідно садової класифікації рослин досліджені хости за висотою були розподілені на 4 групи: високорослі (L – large) – 60–90 см; середньорослі (M – medium) – 45–55 см; низькорослі (S – small) – 20–40 см; мініатюрні сорти (Mini) – від 10 до 15 см.

За формою куща в дослідженнях було описано 6 груп хост: напівсферична – *H. hybrida* 'Blue Angel', *H. fortunei* 'Aureomarginata'; припіднята – *H. fortunei* 'Gold Standart', 'Patriot', *H. Undulata* *H. hybrida* 'One Man's Treasure', *H. sieboldiana* 'Brim Cup'; вазоподібна – *H. sieboldiana* 'Northern Exposure', *H. hybrida* 'Knockout', *H. fortunei* 'Hi Ho Silver'; куполоподібна – *H. hybrida* 'Night before Christmas'; фонтаноподібна – *H.*

1

9

Bi

ло

це

tardiana 'Halcyon'; горизонтальна – *H. plantaginea* 'Grandiflora', *H. Undulata*, *H. Ventricosa*, *H. fortunei* 'Albopicta', *H. sieboldiana* 'Frances Williams', *H. hybrida* 'Antioch'.

У досліджених хост виявлено сім основних типів форми листків: овальні – *H. sieboldiana* 'Abiqua Moonbeam', *H. plantaginea* 'Grandiflora', *H. Hybrida* 'Blue Angel'; стрілоподібні – *H. sieboldiana* 'Northern Exposure', *H. tardiana* 'Halcyon', *H. Undulata*, *H. Hybrida* 'One Man's Treasure'; серцеподібні – *H. fortunei* 'Aureomarginata', *H. sieboldiana* 'Frances Williams', *H. hybrida*; спіральні – *H. fortunei* 'Albopicta'; круглі – *H. hybrida* 'Brim Cup', 'Christmas Tree'; лінійно-ланцетні – *H. Lancifolia*, *H. hybrida* 'Stiletto', 'Night before Christmas'; хвилясті – *H. plantaginea* –hybride 'Carol', *H. Fortune*, *H. Udulata*.

Згідно із класифікацією Томильної Н.В. досліджені хости за забарвленням листків представлені наступними групами: зелені (Gr – green) – *H.ventricosa* 'Honeybells'; жовті (Go – Gold) – *H. fortunei* 'Gold Standard', *H. sieboldiana* 'Sum and

Substance'; блакитні (B – blue) – *H. sieboldiana* 'Big Daddy', 'Blue Angel', *H. undulata* 'Love Pat'; варієгата (V – variegata) – *H. sieboldiana* 'Frances Williams', *H. plantaginea* 'Wide Brim', *H. undulata* 'Brim Cup'.

Використовуються хости в різних стилях ландшафтного дизайну, вони добре вписуються в фонові композиції. Різні сорти х. Зібольда та х. гібридної висаджуються в одиночних посадках на газоні для створення «акценту», так як добре нарощують кущ в діаметрі і мають щільні листки, які не вигорають на сонці, особливо золотисті сорти [7]. Її часто використовують для озеленення берегової лінії декоративних водойм, каскадів або струмків, де для неї є найбільш оптимальні умови зростання.

Хости є найбільш вдалою культурою для створення бордюрів навколо багаторічників і кущів або у вигляді партеру із візерунками в композиціях в регулярному стилі. Хости добре підходять для створення контрастних композицій з іншими рослинами. На їх фоні відмінно виглядають астильби. Дует хости з світлозабарвленими або блакитними листками і гортензії теж вважається виразним. Добре поєднуються хости з гейхерами.

В оформленні ландшафтних квітників хости займуть гідне місце поряд з таволгами, барбарисами, пухироплідником, декоративними злаковими, очитками, флоксами, хризантемами і багаторічними айстрами. Моносад хост може стати головним акцентом в тінювих садах, де за рахунок різних видів і сортів створиться різноманітна колірна гамма.

Оскільки представники роду *Hosta* є досить універсальним компонентом в оформленні міських територій парків, скверів, бульварів, садів мікрорайонів та ін., для розширення існуючого асортименту хост нами запропоновано різні композиції з їх використанням.

Рокарії як тип квіткового оформлення часто використовуються у паркових ландшафтах у пейзажному стилі. На нашу думку, для декорування рокаріїв доцільний відбір культиварів хост з компактними куртинами та невеликими листками, висотою до 20 см, що утворюють «подушки» з блакитних або темно-зелених лістків і слугують фоном для квітучих культур. Це сорти видів *H. undulata* і *H. fortunei* (табл. 1, рис. 1).

Рис. 1. Ескіз рокарію.

Таблиця 1 – Асортимент рослин для рокарію

№ п/п	Українська / латинська назва таксону	Кількість екземплярів, шт
1	<i>Berberis thunbergii atropurpurea</i> 'Rose Glow'	3
2	<i>Juniperus squamata</i> 'Blue Carpet'	4
3	<i>Pinus mugo</i> 'Sherwood Compact'	1
4	<i>Picea breweriana</i>	1
5	<i>Juniper chinensis</i> 'Torulosa'	1
6	<i>Pinus mugo</i> 'Golden Mound'	1
7	<i>Juniperus chinensis</i> 'Gold Coast'	1
8	<i>Spiraea japonica</i> 'Fire Light'	3
9	<i>Euonymus japonica</i>	1
10	<i>Euryops pectinatus</i>	1
11	<i>Heuchera</i> x 'Lime Rickey'	12
12	<i>Heuchera</i> sp. 'Palace Purple'	10
13	<i>Iris hybrid</i>	12
14	<i>H. fortunei</i> 'Whirlwind'	10
15	<i>H. undulata</i> 'Univittata'	10
16	<i>H. fortunei</i> 'Albomarginata'	8
Разом		79

Для оформлення території бульварів і скверів доцільне використання невеликих, але ефектних квіткових композицій, у складі яких для створення акцентів передбачається використання культиварів роду *Hosta* з добре вираженим малюнком на листках: *H. undulata* 'Albomarginata', 'Univittata', 'Independence' та 'Revolution', , також ефективними будуть зеленолисті сорти з жовтою облямівкою: 'Brim Cup', 'Liberty' та 'Linda Sue'.

Хости часто використовуються ландшафтними дизайнерами для оформлення об'єктів зі зниженою природною освітленістю. Це можуть бути міські території з

2

1

Бі

ло

це

невисоким природним освітленням. Для затінених ділянок, як наприклад у парках під наметом дорослих дерев, перспективне використання хост з інтенсивним зеленим забарвленням листків, оскільки в них передбачається висока ефективність функціонування фотосинтетичного апарату [7].

На сонячних ділянках хости вирашно поєднуються з трояндами, півоніями, гвоздиками, ехінацеєю. У проєкті клумби для сонячних ділянок у регулярному стилі ми пропонуємо в асортименті сонцелюбні сорти хост і троянди різних садових груп, які забезпечать влітку максимальний прояв декоративності (табл. 2, рис. 2)

Таблиця 2 - Асортимент рослин для регулярної клумби на сонячній ділянці

№ п/п	Українська / латинська назва таксону	Кількість екземплярів, шт
1	<i>Rosa multiflora</i> 'Red Fairy'	8
2	<i>Rosa shrub</i> 'Climbing Carefree Sunshine'	4
3	<i>Rosa</i> 'Feisty' штамбова	1
4	<i>Hosta hybrid</i> 'Designer Genes'	14
5	<i>H. fortunei</i> 'Whirlwind'	7
6	<i>Hosta x hybrid</i> 'Fire And Ice'	15
Разом	49	

Рис. 2. Ескіз регулярної клумби з хостами на сонячній ділянці.

Таким чином, за рахунок дослідженого асортименту видів та культиварів хост можливо розширити кількісний склад сортів хост в насадженнях міста, включаючи їх до композиційних посадок (бордюрів, солітерів, клумб, ландшафтних квітників, рокаріїв, моносадів).

Список використаних джерел

1. Бойко І. В. Сучасний сортимент представників роду *Hosta* Tratt. та перспективи їх використання // Різноманіття фітобіоти та її збереження: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наукові записки Тернопільського національного педагогічного

2

2

Бі

ло

це

університету імені Володимира Гнатюка. Серія Біологія». (20-22 квітня 2017 р., Тернопіль). – Тернопіль: ТНПУ, 2017. 400с.

2. Бойко І.В. Історія інтродукції та систематичне положення роду *Hosta* Tratt. / І.В. Бойко// Інтродукція рослин. 2008. №3. С.18-21.

3. Бойко І.В. Рід *Hosta* Tratt. в Україні (онтогенез, репродуктивна здатність, використання): автореф. дис. ... канд. біолог. наук: 03.00.05. Умань, 2010. 16 с.

4. Горбенко, Н. Є. Використання в озелененні тіневитривалих лісових рослин та їх декоративних форм у м. Львові / Н. Є. Горбенко, О. М. Гриник // Науковий вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. 2010. № 152. С. 13–17.

5. Перебойчук О. Хости - краса тінистих куточків саду. Журнал СонцеСад, 2/2022. [https://soncesad.com/ru/stati/dekorativnyie/xosti/xosti-%E2%80%94%94okrasa-tinistix-kutochkiv-sadu-\(zhurnal-soncesad-2/2022\).html](https://soncesad.com/ru/stati/dekorativnyie/xosti/xosti-%E2%80%94%94okrasa-tinistix-kutochkiv-sadu-(zhurnal-soncesad-2/2022).html)

6. Aden P. The Hosta book / [by Paul Aden et al.]. Portland Or.: Timber Press, 1990. 133 pp. 7. Казакова И.С., Анатомо-морфологические особенности видов *Hosta* Tratt как реализация адаптивного потенциала в условия интродукции в Предгорном Крыму / Казакова И.С., Репецкая А.И., Бирюлева Э.Г., Дильдина О.О., Бурилова В.Д.//Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Биология, химия». Том 24 (63). 2011. No4. С. 83-94. 8. Grenfell D. The Color Encyclopedia of Hostas / Grenfell D., Shadrak M. Portland, Cambridge: Timber Press, 2004. 407 p.

УДК 635.051.8:712.4(477.41)

РОСПУТНІЙ Є.М., аспірант

Науковий керівник – **МАРЧЕНКО А. Б.**, д-р с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ ВИДІВ ВІЧНОЗЕЛЕНИХ ЛИСТЯНИХ РОСЛИН В СТРУКТУРАХ ОЗЕЛЕНЕННЯ УРБАНІЗОВАНИХ СЕРЕДОВИЩ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вивчено поширення видів вічнозелених листяних рослин в урбоєкосистемі Київської області, асортимент представлений 16 видами із 10 родів 8 родин 7 порядків. У насадженнях спеціального призначення зафіксовано 87,5 %, обмеженого користування – 68,7 %, загального користування – 43,4 %.

Ключові слова: вид, вічнозелені листяні рослини, урбоєкосистема.

Вічнозелені листяні декоративні рослини є важливим композиційним елементом урбоєкосистем, який використовують у насадженнях в усіх еколого-фітоценотичних поясах міста (за В. П. Кучерявим [4]), а саме лісопарковий пояс (I ЕФП), міські парки (II ЕФП), сквери і сади (III ЕФП), вуличні насадження (IV ЕФП). В озелененні урбанізованого середовища видове і формове різноманіття вічнозелених листяних рослин використовують поодинокі насадження, у одно- і багатовидових групах, в поєднанні із іншими хвойними чи листяними видами, в поєднанні із квітниками, під час створення алей, бульварів, живоплотів, зелених стін, альпінаріїв, для озеленення порушених водною ерозією схилів.

За підбору асортименту вічнозелених листяних рослин для облаштування культурфітоценозів урбанізованого середовища слід враховувати специфіку урбогенних умов, які суттєво впливають на рівень життєвості, декоративно естетичних якостей вічнозелених листяних рослин, зумовлюють фізіологічне ослаблення, зниження морозо- та зимостійкості і стійкості до фітоентомокомплексу шкідливих організмів. До урбогенних умов відносять: дефіцит вологи, підвищена

2

3

Бі

ло

це